

OPENBAAR MINISTERIE

LIT

OPPORTUUN

nr
06

Relatiemagazine van het Openbaar Ministerie - jaargang 21 - december 2015

Duo's van Politie en OM
lezen en schrijven met elkaar

Misbruik van bitcoins

Verkeerszondaars op telehoorzitting

In dit nummer...

Voor de digitale lezer

= print

= terug naar inhoudsopgave

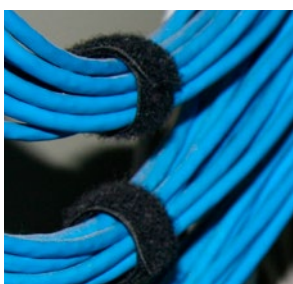
= direct naar onderwerp op om.nl

Klik via de inhoudsopgave door naar het artikel.

Aanmelden via OM.nl/actueel/opportuun

25 Duo's van Politie & OM

Goede PV's. Die vragen om zorgvuldigheid bij verbalisanten, maar schreeuwen net zo hard om betrokkenheid en sturing vanuit het OM. Letterlijk moet je met elkaar kunnen 'lezen en schrijven'. Duo's van Politie en OM dóen het.

6 Bitcoins

Cybercrime-officier Martijn Egberts over het misbruik van bitcoins en het afpakken van digitaal geld.

12 Woningoverval

Nynke Mook over haar woningoverval-zaak, waarin ze wist dat ze een risico nam.

En verder...

- 03 Voorwoord
- 04 In Beeld: OM hard tegen terreur
- 11 Column Zwart op wit: Dievenpad
- 16 Verkeerszondaars op telehoorzitting
- 20 KortOM
- 21 OMgeslagen
- 29 Jurisprudentie: mensenhandel
- 30 Trrring! "Met Margriet Mensink"
- 32 Omgeving: Kansspelautoriteit

De bedoeling weer centraal

Wim van Amerongen
landelijk programmadirecteur
Ketensamenwerking en kwaliteit Opsporing

Ik zie veel professionals zowel bij de politie, als ook bij OM en ZM die de bezieling in hun vak kwijt zijn geraakt. Passie en bezieling die er wel is geweest, maar gaande de rit is aangetast. Hoe het zo ver heeft kunnen komen? Met het wegzakken van de bezieling komt niet zelden ook het vervagen van het begrip kwaliteit. Kwaliteit van de individuele bijdrage of zelfs van het collectief waarin je werkt. Als programmadirecteur Ketensamenwerking ben ik nauw betrokken bij de probleemanalyse voor de opsporing. Veel van de uitdagingen waar we voor staan gaan juist over 'kwaliteit'. Kwaliteit van de rechercheur, van de manier waarop we processen organiseren en hoe we als politie en in de keten aan de maatschappelijke veiligheidsvraagstukken werken.

Ik zie gelukkig ook goede voorbeelden. Voorbeelden waar de bedoeling weer centraal staat. Waar effectbewustzijn en ketenbewustzijn in de praktijk zijn teruggekeerd, bijvoorbeeld in het project ZSM Context. Teams van politie en OM hebben in Noord Holland en Limburg het aangifteproces bekeken, vanuit de vraag: Wat zou de bedoeling van de burger zijn geweest? In ruim 60% van de gevallen waren de inspanningen die we deden echter niet passend bij de eerste hulpvraag van de burger. Ook de ervaringen van de OM-Politie Duo's in Rotterdam en Almere sluiten aan bij het heruitvinden van de betekenis van ons mooie werk. Een goed PV willen maken én op een goede opbouwende manier sturen op een sterk PV, met het succes van de zaak en het recht doen aan slachtoffer(s) en verdachte(n) voor ogen.

Ik doe een appel op alle professionals om elkaar te bevragen op de bedoeling. Waarom ben je hier komen werken, werkt en deugt onze aanpak? Juist in tijden van turbulentie is het van belang om zingeving extra aandacht te geven. Met de partners in de strafrechtketen willen we nu deze betekenisvolle samenwerking en professionele dialoog verder oppakken en uitbouwen. Samen kunnen we zoveel beter! ■

Terreurdreiging

Niet alleen in Brussel (foto), ook in ons land bedreigen gewelddadige jihadisten onze veiligheid en veroorzaken ze spanningen in de samenleving. Het zijn terroristen die de islam claimen om met geweld hun doelen te bereiken. Samen met ouders, imams, wijkagenten, docenten en jongerenwerkers doet de overheid er alles aan om radicalisering in Nederland tegen te gaan.

Voor het OM betekent dit hard optreden tegen iedereen die geweld pleegt, haat zaait, ronselt, of op een andere manier over de schreef gaat, zegt Bart den Hartigh, landelijk officier terrorismebestrijding. "Het strafrecht is bedoeld om normen te stellen. Gewelddadige jihadisten vormen een directe bedreiging voor het voortbestaan van onze democratische rechtsstaat. Hiertegen treden wij met alle mogelijke strafrechtelijke middelen op." ■

Anonieme betalingssystemen hebben als nadeel dat er snel misbruik van wordt gemaakt door mensen die wat te verbergen hebben. Cybercrime-officier Martijn Egberts: “We zien dat bitcoins de afgelopen jaren vooral gebruikt zijn als betalingsmiddel in het criminele circuit.”

Misbruik van bitcoins

Cybercrime-officier over afpakken van digitaal geld

“Hoe het zit met de internationale aanpak van bitcoins? Dat vergt nog een lange weg,” verzucht Martijn Egberts, sinds de zomer landelijke officier van justitie cybercrime. Het interview vindt plaats op het kantoor van het Landelijk Parket in Rotterdam. Het is een chaos. De omgeving is afgezet. De Explosieven Opruimingsdienst onderzoekt een verdachte tas aan de overkant van de straat, die een verwarde man eerder die ochtend heeft achtergelaten. De gang van het parket is verlaten. Het geluid van een stofzuiger klinkt op de achtergrond. Martijn Egberts gaat het hebben over het fenomeen bitcoins. “Ik ben geen

technicus en heb geen Star Wars film kunnen uitkijken.”

Eerst maar eens duidelijk krijgen wat bitcoins eigenlijk zijn...

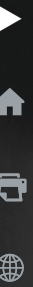
“Het is een digitaal betalingssysteem. Iemand heeft een wiskundig concept verzonnen, dat op internet geplaatst en daarbij een geniale oplossing gevonden voor het controleren van alle betalingen. De internet community is uiteindelijk in het concept gaan geloven, waardoor de digitale currency meer waard is geworden. Een bitcoin was in eerste instantie 5 eurocent waard, nu betaal je er ongeveer 250 euro voor. Het is een hype, maar geen

hype die weggaat. In de toekomst zullen we steeds minder afhankelijk worden van nationale munten.”

Hoe komen bitcoins op de markt?

“Als ik met bitcoins wil betalen moet dat van de ene ‘bitcoin wallet’ naar de andere ‘bitcoin wallet’. Die transactie wordt geaccordeerd via een centraal systeem. Dat kost heel veel rekenkracht en de persoon (lees: enorme computers) die als eerste die betalingen heeft gecontroleerd en geaccordeerd krijgt daarvoor bitcoins. Dat noemen ze mining. Omdat het zoveel rekenkracht kost zijn steeds meer mensen die rekenkracht aan het combineren. In

Martijn Egberts:
“Alle afpak-
officieren kunnen
hun borst nat
maken”

het systeem zit ingebakken dat een bepaald aantal bitcoins per dag kan worden uitgegeven en bijgemaakt. Het systeem is erop ingericht dat er in totaal 21 miljoen bitcoins kunnen worden uitgegeven. Zoals het er nu naar uitziet is dat getal rond 2040 bereikt.”

En hoe komen die bitcoins dan in mijn wallet?

“Bitcoins bestaan enkel uit nullen en enen. Via internet kan je bitcoins kopen bij bitcoin traders. Je maakt een account aan bij een bitcoin trader, maakt euro's naar die trader over en geeft hem je bitcoinadres van je bitcoin wallet. Die trader maakt vervolgens bitcoins naar je over. Daarmee zijn je persoonsgegevens herleidbaar. Het is dan duidelijk waar bepaalde bitcoins vandaan komen en waar ze naartoe

gaan. Bitcoins zijn, bij wijze van spreken, ook op de hoek van de straat te koop en dan is de herleidbaarheid al een stuk ingewikkelder. Online advertenties met titels als 'bitcoins for cash' vertellen waar je terecht kan. Dat betekent een fysieke ontmoeting met iemand die bitcoins koopt of verkoopt voor contant geld. Het wisselen van de bitcoins kost daar meer dan via de traders. Als iemand volstrekt anoniem wil blijven is wisselen via zo'n bitcoinwisselaar heel aantrekkelijk.”

Zijn bitcoin-handelaren de bankiers van tegenwoordig?

“Dat kan je niet vergelijken. De omvang van 21 miljoen bitcoins in 2040, is qua economische waarde een lachertje vergeleken met wat er in het financiële verkeer ieder dag heen en weer gaat. De waarde van bitcoins is voor het

wereldwijde financiële verkeer niet heel erg groot. Maar voor criminelen zijn er voldoende bitcoins op de markt. Omzetten van miljoenen per jaar van één verkoper zijn geen probleem.”

Bitcoins zijn een legaal betalingsmiddel. Bedrijven vinden het interessant. Wat is de schaduwzijde?

“De nieuwe mogelijkheden die bitcoins bieden zijn legio. Het controlesysteem dat alle betalingen controleert (Blockchain) biedt echter de échte kansen op nieuwe technologische ontwikkelingen. Het kan voor veel meer systemen een oplossing bieden om - in een open omgeving - zaken zo te controleren, zodat manipulatie zeer moeilijk wordt. Dat soort ontwikkelingen juich ik alleen maar toe. Het nadeel van bitcoins (en alle andere systemen

die de anonimiteit zo groot mogelijk maken) is, dat er snel misbruik van wordt gemaakt door mensen die wat te verbergen hebben. We zien dat bitcoins de afgelopen jaren vooral gebruikt werden als betalingsmiddel in het criminele circuit. Pas de laatste twee jaar groeit de markt mondjesmaat om ook consumenten-betalingen te doen.”

Hoe gangbaar is misbruik van bitcoins in het criminele circuit?

“In het begin waren legitieme betalingen met bitcoins beperkt. Je kon

paspoorten en andere illegale zaken verkocht. Verder heb je nog creditcard fora die zich vooral op die criminaliteit richten en niet te vergeten kinderporno die ook niet op voornoemde ondergrondse marktplaatsen worden gewisseld.”

Hoe tred je daar tegenop?

“Op het moment dat betalingen via de bank wordt gedaan weet iedereen dat dat te achterhalen is. Criminelen hadden het idee dat bitcoins waarborgen bood voor hun

inzien, dan is de opsporing relatief eenvoudig. Het gebeurt ook frequent dat mensen hun bitcoinadres openbaar maken. Om een betaling te doen, moet de ontvanger immers wel het adres weten.

Daarnaast komen steeds meer middelen op de markt waarmee bitcointransacties verder te onderzoeken zijn. Commerciële tools worden daarvoor op de markt gebracht. Het blijft een kat en muis spel. De andere kant zit natuurlijk ook niet stil.

Dus ja, er zijn kansen en onderzoeksmogelijkheden...”

Dus?

“Moeten we zorgen dat we voldoende kennis in huis hebben om te begrijpen wat er gebeurt. Het grootste deel van het OM heeft nog geen zaken gehad waarin betalingen met bitcoins zijn gedaan of is witgewassen met bitcoins. Het systeem daarachter is nog onvoldoende bekend. En of het nu bitcoins heet of iets anders, meer en meer witwastrajecten zullen gaan raken aan dit soort digitale betalingsmiddelen en trajecten. Dus alle afpakofficieren kunnen hun borst nat maken. Dit komt ook echt op hun bordje te liggen.”

Zeg je nu dat het OM bitcoins kan afpakken?

“Het standpunt van het OM is dat bitcoins een goed zijn, op waarde bepaalbaar en voor inbeslagname vatbaar zijn. Als wij bitcoin wallets op computers of usb-sticks tegenkomen kunnen we de bitcoins in beslag nemen en overmaken naar onze eigen wallet. Het OM heeft een eigen bitcoin wallet!

Er is een handleiding gemaakt voor Beslag en executiemogelijkheden van bitcoins. Daarin staat hoe je bitcoins in beslag neemt en met wie je contact moet opnemen. Maar in de praktijk betekent het dat je ze overmaakt naar onze eigen wallet. Dat is ook de enige manier om ze in beslag te nemen.”

“We zullen minder afhankelijk worden van nationale munten”

geen bed, bank, brood of pizza met een bitcoin betalen. Toen hadden bitcoin-betalingen veel te maken met criminele online marktplaatsen zoals Silk Road 1, Silk Road 0.2 of Agora.

Tegenwoordig hebben mensen meer vertrouwen in bitcoins en is de waarde redelijk stabiel. Het betekent dat het betalingssysteem ook voor bedrijven interessant wordt. Je ziet dat ook zij bitcoins als een regulier betalingsmiddel gaan accepteren. Waarom zou ik mijn pizza niet gewoon laten afrekenen in bitcoins?”

Wat verkopen die criminele marktplaatsen?

“De bekendste en grootste ondergrondse marktplaatsen zijn gespecialiseerd in drugs, maar ook worden hacking tools, wapens, valse

anonimiteit. Het geldspoor zou niet herleidbaar zijn.”

Is dat dan niet zo?

“Het hele systeem van bitcoins is gebaseerd op openbaarheid. Iedereen kan in theorie elke transactie controleren en bekijken. Dat is via internet op te vragen bij blochchain.org. Dat betekent dat wij als opsporingsinstantie ook kunnen onderzoeken op bitcoinadressen en betalingen. We proberen bitcoinadressen te clusteren en de bitcoin wallets proberen we vervolgens weer te koppelen aan personen.

Rechercheren kunnen we bijvoorbeeld door wat we aantreffen bij doorzoekingen. Als je een computer aantreft en de bitcoin wallet kan

Veel bewijs is digitaal en de computer levert veel sporen op. Daarom proberen we op momenten binnen te treden als de computer openstaat.

De waarde van bitcoins kan worden verbeurdverklaard als ze van criminaliteit afkomstig zijn. Je kan de waarde ook conservatoir in beslag nemen. Inbeslaggenomen bitcoins die overgemaakt zijn naar de OM-wallet worden verkocht via een bitcoin trader. Na een verbeurdverklaring of ontneming gaat dat geld de staatskas in.”

van willekeurige burgers die in het buitenland staan of gehackte websites die een Nederlandse verdachte misbruikt maar die fysiek worden gehost op servers in het buitenland? Slachtoffers van ransomware moeten met bitcoins betalen om hun computer weer in te kunnen. Dat is echt een crimineel verdienmodel dat dit jaar een grote vlucht heeft genomen. Wereldwijd. We vonden in een zaak uiteindelijk een Franse server waar we door één regel te veranderen in de software heel veel computers van de

“Bij een doorzoeking kunnen bitcoins worden aangetroffen”

Is het in beslag nemen van bitcoins zo eenvoudig? Je maakt de bitcoins over van wallet naar wallet en klaar?

“Ja, dat is niet zo moeilijk, maar om bitcoins in beslag te nemen moet je snel handelen. Eén klik en iemand kan bitcoins vanaf een andere locatie wegsluizen als deze online zijn opgeslagen of in een digitaal benaderbare account zijn ondergebracht. Als een verdachte in beperking zit, betekent dat niet dat zijn vriendin of handlangers de bitcoins in de wallet laten staan.

Bij een doorzoeking in de woning kunnen bitcoins worden aangetroffen. Zelf doe ik geen doorzoekingen meer zonder dat de rechter-commissaris weet dat ik ook de pc (het liefst) ter plaatse én het netwerk wil doorzoeken.

Hoe ziet de toekomst van dit digitale betaalmiddel eruit?

“Overheden willen betalingssystemen reguleren om te zorgen dat er niet een grote criminele geldstroom ontstaat. Dat gebeurt ook bij bitcoins. In Amerika heeft men daar meer wetten tegenaan gezet. Daar moeten traders voldoen aan een bepaalde mate van regelgeving. Ik verwacht dat andere overheden daarin zullen volgen.”

Als laatste: Hoe zit dat dan met de internationale aanpak?

“Breek me de bek niet open. In cybercrime-zaken lopen we direct aan tegen het internationale karakter. Met een klik op je toetsenbord zit je ergens in het buitenland. Dagelijks worstelen we met het vraagstuk soevereiniteit. Wat doe je met gehackte computers

slachtoffers weer konden ontsleutelen. Vraag was of dit wel mocht. Verrichtten we geen opsporingshandelingen in het buitenland? In dit geval heb ik de keuze gemaakt om de computers te ontsleutelen, met het gevaar Frankrijk voor het hoofd te stoten.

De wetgever beseft ook wel dat de ontwikkelingen snel gaan en dat er meer opsporingsmogelijkheden moeten zijn. Dat moet nog wel vastgelegd worden. Tot die tijd hebben we te kampen met een wetgeving die op dit terrein achterhaald is en blijft het pionieren op al deze vraagstukken... Die dilemma's vind ik gelukkig interessant en komen hier de hele tijd langs.” ■

Dievenpad

Tineke Zwart
persvoorlichter, OM Oost-Nederland

Arnhem, een donkere najaarsdag, 17:52:33 uur. Een zilvergrijze BMW draait de parkeerplaats van de Albert Heijn op. Een meisje stapt uit, rent naar de winkel, even later gevolgd door een vrouw. Een gezinnetje dat nog even boodschappen gaat doen, een onschuldig tafereel. Maar voor het oog van de bewakingscamera's ontvouwt zich de onthutsende werkelijkheid.

17:57:33 uur: het meisje stapt kordaat door de winkel, vult haar kinderkarretje met etenswaren.

17:58:22 uur: uit dezelfde richting waar eerder het meisje en de vrouw vandaan kwamen, loopt nu een man richting de supermarkt.

17:58:44 uur: het meisje passeert haar moeder, er is geen enkele blijk van herkenning.

17:58:58 uur: het meisje dreunt richting de toegangspoortjes, waar de man op de uitkijk staat. Als hij het vrolijke vlaggetje van het kinderkarretje ontwaart, wandelt hij kalm door het draaiportje. Het meisje glipt door het open poortje naar buiten. De avondmaaltijd is gehaald.

18:04:16 uur: het meisje huppelt opnieuw door de supermarkt, haar kleinere broertje rent achter haar aan.

18:04:35 uur: het meisje pakt een grote, platte doos van een stapel en geeft deze aan haar broertje. Hij zeult de doos met moeite door de winkel.

18:05:16 uur: het jongetje verlaat de winkel via het toegangspoortje. Dit keer hoeft vader er niet voor te zorgen dat de toegangspoortjes open klappen. Dat doet een andere klant, die ongewild meewerkt aan de diefstal van een flatscreen-televisie. Door een 7-jarig jongetje.

18:06: 10 uur: de auto verlaat de parkeerplaats.

Een uitgebreid politieonderzoek later, zit de 31-jarige vader in afwachting van zijn overlevering vast in Duitsland en staat de 35-jarige moeder terecht in Arnhem. Ze weet van de prins geen kwaad. De kinderen op de camerabeelden herkent ze "niet echt" als haar eigen kinderen. Ze herinnert zich niet of ze die dag in de supermarkt geweest is, wél dat het in Engeland woonachtige gezin destijds in Nederland op familiebezoek was. Op de vraag hoeveel leden het gezin die bewuste oktoberdag telde, raakt ze verstrikt in geboortedata. Het stapeltje paspoorten in haar tas biedt uitkomst.

Dat haar zoon met een flatscreen-televisie in een doos bij de auto kwam, is haar helemaal ontgaan. Wel weet ze nog dat het jochie die ochtend in Apeldoorn is betrapt toen hij een mobiele telefoon meenam uit een telefoonwinkel. "Hij heeft een telefoon gepakt uit een bak waar klanten hun kapotte telefoon in kunnen gooien. Kinderspel", bijt ze de rechter toe. "En een televisie, vindt u dat ook kinderspel", respondeert deze.

Officier van justitie Els Martens vindt het geen kinderspel, maar keiharde mensenhandel. Ze wijst de vrouw, die zegt 'vanwege haar geloof' niet van haar man te kunnen scheiden, fijntjes op het achtste gebod 'Gij zult niet stelen': "Je kinderen inzetten voor diefstallen, vernielt kinderen voor het leven."

De eis: 15 maanden gevangenisstraf. Even breekt de vrouw. Achter het masker van brutale ontkenning komt een moeder tevoorschijn. "Gevangenisstraf? Mijn kinderen zijn sinds hun geboorte nog nooit één nacht bij mij vandaan geweest."

De rechtbank, die over informatie beschikt dat de kinderen ook in Cambridge door hun ouders op dievenpad zijn gestuurd, vindt dit geen belemmering. De kinderen moeten het vier maanden zonder hun moeder stellen. Misschien maar beter ook. Even niet op dievenpad. ■

Vijf jonge mannen worden, na een wending van het lot, verdacht van het plegen van een overval. De rolverdeling tijdens het misdrijf blijft onduidelijk. Toch legde officier Mook voor de hele groep medeplegen ten laste. “Ik wist dat ik een risico nam.”

Het verleden tappen

Nynke Mook over de strafzaak van een woningoverval

24 augustus 2014. Laat op de avond. Mevrouw Visser* is in haar stoel voor de televisie in slaap gevallen. Twee gemaskerde mannen breken via een slaapkamerraam in en bedreigen het slachtoffer met een stroomstootwapen. Haar polsen worden vastgebonden met tie rips. De mannen vragen naar de kluis. Het slachtoffer zegt dat die er niet is. De twee overvallers weten kennelijk niet dat mevrouw Visser sinds enkele maanden weduwe is. Ze zeggen: ‘Drie maanden geleden zat hij hier nog en had hij veel geld.’

“Gelukkig is mevrouw Visser een kranige vrouw,” zegt officier van justitie Nynke Mook, die in haar werkkamer op het parket van Noord-Nederland zit. Linda’s op de leestafel, kunstbeelden op de kast. Ze print nog even het requisitoir en het vonnis en vertelt dan verder over de overval.

Alarmknop

Terwijl de twee overvallers het huis doorzoeken, bedenkt mevrouw Visser dat in een bakje op tafel de alarmknop van haar overleden man ligt. Uiterlijk kalm vertelt ze de gemaskerde mannen dat ze zich onwel voelt en graag meer rechtop wil zitten bij de tafel. Een van de overvallers verplaatst haar. Vanuit haar nieuwe zitplaats lukt het om, vastgebonden en al, toch de alarmknop te bemachtigen en in te drukken. Daardoor wordt rechtstreeks verbinding gemaakt met de telefoon van haar zoon en gaat er een hard alarm in huis af. De daders schrikken, vluchten de woning uit en rijden weg.

Geen enkel aanknopingspunt

Om twee uur ’s nachts wordt de Groningse politie door de buurman van mevrouw Visser op de hoogte gebracht van de woningoverval. Nog geen kwartier later volgt

De zaak

Tekst: Thea van der Geest

Foto: Stef Steneker

►
🏠
🖨️
🌐

“We vonden
achteraf
gesprekken
van vóór de
overval”

een melding van een autobrand. Een uitgebrande BMW. Beide plaatsen delict liggen dichtbij de A7 op nog geen tien kilometer afstand van elkaar. Er zijn weinig aanknopingspunten: geen bruikbare DNA-sporen, geen dadersignalement en de auto volledig uitgebrand. Hoewel het vermoeden bestaat dat de auto en de overval verband met elkaar houden, lukt het niet om dit hard te maken. "Het leek een zaak van geen daderindicatie te worden," vertelt zaaksofficier Nynke Mook, "totdat het onderzoek opeens een andere wending kreeg."

Onbedoeld getuigen

Zo'n drie weken na de overval is een penitentiair inrichtingswerker onbedoeld getuige van een gesprek op de luchtplaats tussen twee gedetineerden. De een zegt tegen de ander dat in een Pipi Langkous-huis, vlakbij, veel geld te halen was. Waarop de ander (P.) antwoordt dat hij daar niet heen hoeft, omdat zijn kameraden daar al zijn geweest en niks hadden gevonden. P. vertelt erbij dat de man was overleden en de vrouw op een noodknop had gedrukt.

De inrichtingswerker licht zijn leidinggevende in over dit curieuze gesprek en die belt de politie. De politie denkt door de details meteen aan de overval van enkele weken eerder.

Omdat de penitentiaire inrichting telefoongesprekken via de vaste lijnen een aantal maanden bewaart, kon, als het ware, in het verleden worden getapt. Uit een grote hoeveelheid telefoongesprekken werd alles geselecteerd waarop P. te horen was.

Mook: "Vanaf dat moment was de zaak een puzzel die stukje voor stukje kon worden opgelost. We vonden achteraf gesprekken van vóór de overval."

"Afstraffen is het enige middel dat we hadden"

Beraming van een misdaad

P. blijft veel naar twee mobiele nummers te bellen: een van zijn neef en een van gedetineerde L. die binnenkort met weekendverlof gaat. L. zit een gevangenisstraf uit van zes jaar voor overvallen. Op gewiekste wijze spreken ze met elkaar in versluiserende taal. Vóór de overval wisselen ze nummers uit en is te horen dat *'het binnenkort van stapel gaat'*. Hoe meer gesprekken worden beluisterd, hoe duidelijker het wordt dat gedetineerde P. een prominente rol speelt in het organiseren van de overval. Vanuit de gevangenis vraagt P. aan L.: *'ga je lonely of wat?'* Het antwoord is ontkennend. Het blijkt dat nog twee handlangers erbij betrokken zijn.

De puzzelstukjes passen.

Zaaksofficier Mook: "Uit alle dataverkeer konden we opmaken hoe de overval werd beraamd en uitgevoerd. De neef was als monteur in de woning van mevrouw Visser geweest en wees de plaatst delict aan. Hij liet via de telefoon weten dat hij een *'erwtenschietter'* had geregeld. Gedetineerde op verlof L. plus zijn twee handlangers reden op de dag van de overval in twee

auto's, een vluchtauto en de gestolen en later uitgebrande BMW, naar Groningen. Dat was ook uit mastgegevens te reconstrueren. Ze parkeerden de vluchtauto en reden de laatste tien kilometer in de BMW naar het gele huis."

Een dag na de overval wordt P. in de gevangenis gebeld door L.: *'Die ding is fucked up. Alles wat je me gezegd hebt, heb ik gedaan. Die ding klopt niet. Die bitch, die drukt op zo'n knop.'* En dan volgt de vraag van P.: *'Waar was die man dan, die dikke?'* waarop geantwoord wordt: *'Die was dood zegt ze.'*

Mook: "De details klopten wederom met wat er was gebeurd."

Rolverdeling bij overval

Er stond weliswaar geen kluis op de plaats waar de overvallers er een hadden verwacht, maar er was wel geld buit gemaakt. Geld uit een potje in de slaapmaker. Bij elkaar zo'n twee- tot drieduizend euro. De organisator P. vraagt na de overval vanuit de gevangenis: *'Ik wil weten wat ons deel is.'*

Mook: "Op de telefoon van L. vonden we een foto die één dag na de overval genomen was. Op de foto staat de ex-vriendin van L. met het buitgemaakte geld."

Er kon aan de hand van de telefoongesprekken veel herleid worden, maar er dook ook een probleem op. Het slachtoffer had twee overvallers gezien. Uit de reconstructie waren drie verdachten in de buurt van de overval. Wie van de drie was binnen geweest? L. was zeker in het huis, maar wie van de twee handlangers had hij meegenomen?"

Nynke Mook: "We kenden de rolverdeling van de handlangers niet en de verdachten zwegen."

Betrokkenheid

De zaakofficier vraagt zich af of ze medeplegen kan eisen voor alle verdachten. Mook: "Als het er zo dik bovenop ligt dat ze betrokken zijn geweest bij de overval, is het wrang dat ze er mogelijk mee weggelaten omdat we niet precies weten wie wat heeft gedaan. De rolverdeling van verdachte P. als organisator, van zijn neef en van de verlogfanger L. was duidelijk. Maar het vaststellen van wat de handlangers hadden gedaan lag ingewikkelder. Ja, ze waren betrokken bij de overval en ze waren erbij toen werd gezocht naar een plek om de BMW in brand te steken, maar wie van de handlangers was tijdens de overval binnen geweest en waar was toen de ander?"

Mook: "De brutaliteit van de verdachten, die ondanks eerdere veroordelingen voor overvallen, er gewoon mee doorgingen, is ronduit stuitend. Het zijn gepokt en gemazelde criminelen voor wie het puur een kwestie van gemakkelijk geld maken is. Heeft straffen nut voor hun toekomst, vraag je je af. Maar afstraffen is het enige

middel dat we hebben. Hun vrijheid afpakken."

De officier kan niet precies bewijzen wie wat heeft gedaan, maar is ervan overtuigd dat alle verdachten betrokken waren bij de overval. Ze gaat voor medeplegen bij de handlangers. "Het was alles of niks."

Risico

Nynke Mook weet van te voren dat ze een risico neemt.

"Het wettig bewijs was niet sterk. Maar mijn overtuiging was dat het niet anders kon zijn gegaan. Waarom waren de jongens anders speciaal naar Groningen gereden, in twee auto's, en samen in één auto uit Groningen teruggereden? Dat hadden we kunnen vaststellen aan de hand van de telefoongegevens. En één van de handlangers moest in de woning zijn geweest ten tijde van de overval. Ook dat stond vast."

De rechtszaak laat op zich wachten. Het horen van getuigen en de verhinderdata van de advocaten zorgen voor negen maanden vertraging. Mook: "We waren ons ervan bewust dat als vrijspraak zou volgen de schadevergoeding behoorlijk zou kunnen oplopen."

Op 14 september 2015 staan de vijf verdachten eindelijk voor de rechter. Officier van justitie Mook requireert: "Zelfs zeer langdurige gevangenisstraffen hebben deze mannen er niet van weerhouden om door te gaan met het plegen van overvallen." Ze eist 8 jaar voor P. die vanuit zijn detentie de overval heeft uitgelokt en voor L. die tijdens zijn detentieverlof 'gewoon' weer een overval pleegde. Ze eist 5 jaar voor de neef, omdat hij het wapen leverde en een grote rol speelde bij het aanwijzen van de plaats delict. En voor beide handlangers eist ze 6 jaar achter de tralies, omdat ze daadwerkelijk betrokken zijn geweest bij de overval. Allen zijn medeplegers.

Tegenvaller

Het vonnis is aanzienlijk lager dan de eis. Van de 8 jaar voor P. en L. blijft 5 jaar over. Ook de neef komt er met een twee jaar kortere gevangenisstraf vanaf. De rechtbank vindt enkel medeplechtigheid te bewijzen. Beide handlangers worden vrijgesproken. Bij gebrek aan bewijs dat ze kennis hadden van het plan van de overval of een wezenlijke bijdrage daaraan hebben geleverd, zegt de rechter. Dat ontlokte de reactie van een handlangers op de uitspraakzitting: Waar kan ik mijn schadevergoeding ophalen? Nynke Mook: "Dat voelt wel even wrang - moeten uitbetalen in plaats van dat er straf volgt."

De officier vindt de uitspraak teleurstellend. "Ik sta 100% achter onze eis en ben in appèl gegaan. Ik wist dat ik met mijn standpunt de grenzen van de jurisprudentie opzocht." ■

**De naam van het slachtoffer is om privacyredenen veranderd.*

“Ik wilde even flink doortrekken”

De snelheids- en alcoholverdachten van assistent-officier Frans Ashouwer

In 2012 is parket CVOM gestart met het afdoen van verkeerszaken (voornamelijk alcohol en snelheid) via telehoorzittingen. Het grote voordeel van deze werkwijze is dat het parket zeer efficiënt kan werken waardoor het 24 zaken op één dag kan afdoen. Opportuun volgde een zitting van assistent-officier Frans Ashouwer. “Die geldboete is wel een domper.”

“Dit was de grootste fout van mijn leven!” In tranen doet een jonge vrouw haar verhaal aan assistent-officier Frans Ashouwer. Na het nuttigen van anderhalve fles witte wijn is ze op de snorfiets gestapt, met haar vriendin achterop. Ze reed door rood licht en botste vervolgens op een auto. Haar ouders zitten nu naast haar in de zittingsruimte. Ze blikt even naar haar ouders als ze de assistent-officier vertelt dat ze een moeilijke tijd heeft gehad en dat haar oma ook nog overleden is.

De verdachte is opgeroepen voor een telehoorzitting in verband met het veroorzaken van een verkeersongeval en omdat ze met een te hoog alcoholpromillage in haar adem

een motorvoertuig bestuurde. Ze zit in een ruimte bij de rechtbank in Haarlem die is ingericht als telehoorruimte. Via een videoverbinding is contact gelegd met assistent-officier Frans Ashouwer en griffier Bas Wessels in Utrecht.

Geëmotioneerd vertelt de vrouw verder. Haar vriendin had gezeurd om een rondje te rijden. Eerst reed haar vriendin, maar later wisselden ze van plaats.

De assistent-officier legt uit dat het vaak fout gaat met drank op in het verkeer en dat ze bovendien verantwoordelijk is voor de persoon die achterop zit. Hij vraagt of ze ervan geleerd heeft.

“Nou en of ik ervan geleerd heb”, zegt ze ferm. Ik was zestien dagen mijn rijbewijs kwijt en moest zelf een rijvaardigheidskursus bij het CBR betalen.”

Nadat de assistent-officier haar een geldboete van 125 euro oplegt, gaat ze met een zucht van verlichting staan en verlaat met haar ouders de zittingsruimte. Bij de balie kan ze de strafbeschikking in ontvangst nemen.

Elf verdachten

Op donderdagmiddag 22 oktober 2015 stonden er zeven snelheidszaken (rvv90) en vijf alcoholzaken (art. 8 WVV'94) op zitting. Met maar één afmelding, schoven er elf verdachten aan om hun verhaal te vertellen en een beslissing te ontvangen over hun zaak. Eén zaak werd aangehouden omdat de verdachte aangaf dat er geen borden langs de weg stonden. In die zaak wordt nader onderzoek verricht. Nadat de assistent-officier zijn beslissing heeft opgelegd, kan de verdachte nog binnen veertien dagen in verzet gaan. Doet hij dat niet, dan is de beslissing definitief.

Stomme fout

Een man van middelbare leeftijd neemt plaats. Hij is geflitst terwijl hij op de snorfiets van zijn vrouw reed. “U bent de verdachte en dit betekent dat u niet verplicht bent mijn vragen te beantwoorden, begrijpt u dat?” vraagt de assistent-officier nadat hij de naam, adres en geboortedatum van de verdachte heeft gecheckt en zichzelf en de griffier heeft voorgesteld. De verdachte zegt dat hij het begrijpt.

“Dit is wel een aparte ervaring zeg”, zo begint hij. “Het is voor mij de eerste keer dat ik dit meemaak.” Meteen daarna geeft hij toe dat hij een stomme fout heeft gemaakt. Hij had een schakelaartje op de snorfiets gemaakt zodat die wat harder kon en ja, dan is de verleiding groot. Maar hij heeft ervan geleerd. “De bewuste dag was de geboortedag van

“De videoverbinding geeft rust”

Frans Ashouwer over zijn werk als assistent-officier

Welke zaken worden behandeld via telehoren?

“Zaken waarbij een rijontzegging kan worden opgelegd, moeten worden gehoord door een (assistent)officier van justitie. Het soort straf is hierin bepalend. De grootste leverancier van zaken is ZSM. Zij reiken (via de politie) een oproeping om op een telehoorzitting te verschijnen vaak op de dag van overtredding uit aan de verdachte en deze staat dan vaak binnen twee maanden op zitting. Als de politie de zaak niet via ZSM aanlevert, duurt het langer. De zaken die vandaag zijn behandeld komen niet via ZSM.”

Wat zijn de voor- en nadelen van telehoren?

“Het grote voordeel is de

kortere reisafstand. Ik zit op mijn vaste locatie bij de DVOM in Utrecht en de verdachte kan zich melden bij een locatie in zijn regio (rechtbankgebouw, OM-kantoor of politiebureau). De videoverbinding geeft rust en creëert een zekere afstand, maar het blijft goed mogelijk om ‘echt’ te communiceren met de verdachte. Nadelen kan ik zo niet bedenken.”

Hoe lang doe je al telehoorzittingen?

“Ik ben bij parket CVOM begonnen als beoordelaar, met de ambitie door te stromen. De komst van de functie van assistent-officier in de zomer van 2014 was voor mij een mooie stap in de richting van mijn doel om officier van justitie te worden. Sindsdien doe ik telehoorzittingen. Een

leerzame tijd omdat ik in korte tijd veel praktijkervaring opdoe als officier op zitting. Ik doe ongeveer vijf zittingen in twee weken, waaronder ook zittingen bij de kanton- en politierechter. In totaal werken er twintig assistent-officieren bij parket CVOM en dit aantal is groeiende.”

Wat vind je leuk aan het werk als assistent-officier?

“Het is een uitdagende baan en het is mensenwerk. Als assistent-officier moet je goed kunnen beoordelen wat in elke zaak een passende sanctie is. De belangen zijn doorgaans groot; het gaat over het rijbewijs en over stevige geldbedragen. Ik probeer mensen op hun gemak te stellen zodat ik het volledige verhaal te horen krijg, maar

mijn boodschap is vaak hard. De zitting moet er aan bijdragen dat het duidelijk wordt dat het gedrag van de verdachte niet door de beugel kan, waarbij ik zo begrijpelijk mogelijk probeer uit te leggen waarom het strafbare feit bewezen kan worden en waarom daarbij een sanctie hoort.”

mijn moeder en ik bracht een bezoekje aan haar graf”, voegt hij nog toe. Inmiddels heeft hij het schakelaartje verwijderd en de snorfiets verkocht.

“Omdat u meer dan 30 km te hard reed, zou u normaal gesproken meteen uw rijbewijs kwijt zijn”, legt Ashouwer uit. “Omdat u geflitst bent, kon uw rijbewijs toen niet worden ingevorderd en ik zie nu ook geen reden meer voor invordering, aangezien de zaak al anderhalf jaar oud is en dit uw eerste overtreding is. Ik leg u een geldboete van 360 euro op, die in één keer of in termijnen moet worden betaald.”

De man accepteert de geldboete en voegt er ietwat teleurgesteld aan toe: “Tja, ik was het eigenlijk al bijna vergeten en had gehoopt dat ik er niets meer van zou horen, dus dit is wel een kleine domper”.

Berusting en berouw

De volgende verdachte, een jonge man, reageert vrij nuchter op het feit dat hij in iets minder nuchtere staat (met acht biertjes op) op zijn snorfiets is gestapt. Bij een controle van

de politie viel zijn rijgedrag op. Hij reed aan de verkeerde kant van de rotonde.

“Het was een slechte beslissing om met alcohol op te gaan rijden, maar de cursus was leerzaam en ik ga het niet meer doen”, zegt hij zonder enig spoor van emotie.

“Weet u waarom het verboden is?”, vraagt de assistent-officier.

“Het is mij uitgelegd”, is zijn reactie.

Het verhaal van de assistent-officier ondergaat hij gelaten. Omdat het de eerste overtreding is, krijgt de verdachte naast de zelf betaalde en verplicht gevolgde CBR-cursus van 890 euro nog een geldboete van 250 euro opgelegd. “Weet wel dat u nu op scherp staat. Als het weer gebeurt kunt u rekenen op een rijontzegging”, laat de assistent-officier weten.

Een andere jonge man komt samen met zijn advocaat binnen en neemt een beetje ongemakkelijk plaats op de stoel. Hij wisselt kort een paar woorden met zijn advocaat

en er verschijnen enkele rode vlekken in zijn nek. Door zijn zenuwen let hij even niet goed op wat de assistent-officier hem vraagt, maar hij wordt keurig bijgestaan en bijgestuurd door zijn advocaat.

De man was met tien biertjes op bij een rotonde met zijn auto tegen een betonnen middengeleider van de snelweg gereden. Gelukkig was er niemand bij het ongeval betrokken, zegt hij. Vlug voegt hij daar nog aan toe dat hij zelf de politie heeft ingeschakeld. Toch heeft hij enorm veel spijt en zijn stem trilt als hij zegt: "Toen was ik laks, maar ik sta nu heel anders in het leven. Ik weet nu ook beter hoe het zit, omdat ik een cursus bij het CBR moest volgen."

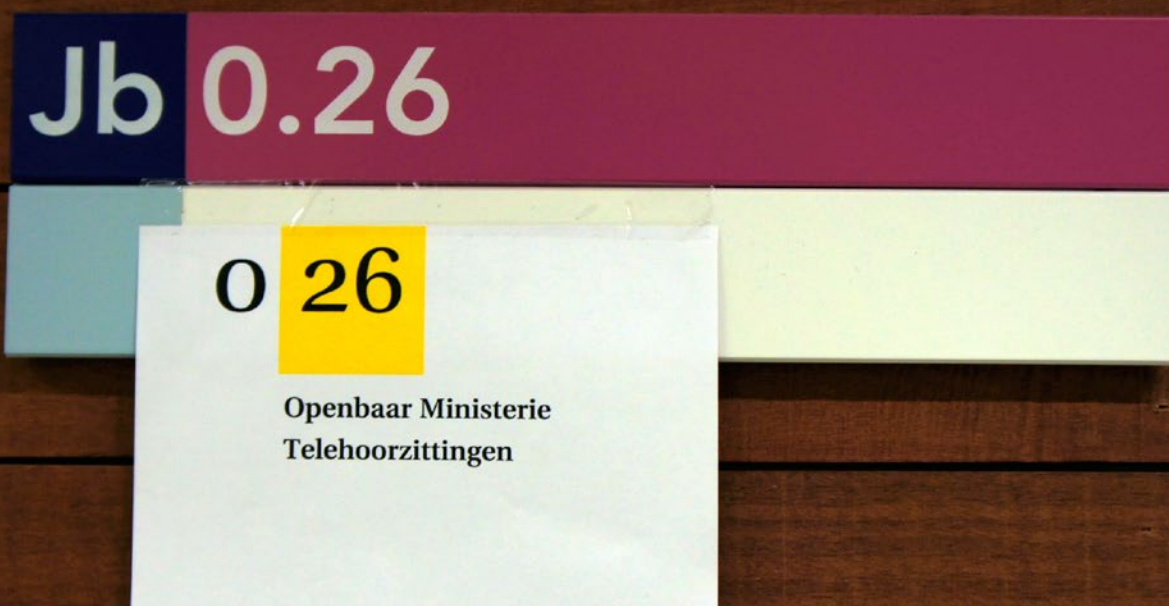
"Wat voor werk doet u?", vraagt de assistent-officier. "Ik geef computerles aan ouderen", geeft hij aan. Er zijn richtlijnen voor het bepalen van de hoogte van de boete, maar het inkomen wordt ook meegenomen in de afweging. De assistent-officier legt een geldboete op van 450 euro met vier maanden OBM (ontzegging rijbevoegdheid). Na het accepteren van de beslissing, bedankt de man de assistent-officier nog even vriendelijk voor zijn tijd. "Want dat mag ook wel eens gezegd worden."

Spanning versus ontspanning

Zo gespannen als de jonge man binnenkwam, zo ontspannen neemt de volgende verdachte plaats op de stoel: een in het leer gestoken man van middelbare leeftijd met een ruig puntbaardje en enkele tatoeages. Hij leunt achterover als hij op rustige toon begint te praten. Op de dag dat hij werd geflitst, was hij bij de TT in Assen geweest. Hij had net de A7 verlaten en liet zijn tempo niet genoeg zakken. Het is

de tweede keer binnen twee jaar tijd dat hij zo hard heeft gereden dat de zaak onder het bereik van het strafrecht valt. "Omdat u meer dan 30 km te hard reed, komt u in aanraking met een officier van justitie", legt Ashouwer uit. "Door het tijdsverloop leg ik u geen rijontzegging op, maar wel een geldboete van 390 euro". Gezien de forse hoeveelheid kilometers die hij jaarlijks maakt, is de verdachte van mening dat hij zich best goed gedraagt. Er verschijnt een lachje op zijn gezicht als hij zegt: "Maar het gaat wel eens mis".

Tegen het einde van de middag komt er nog een jonge man binnen. "Sorry hoor, maar ik ben erg zenuwachtig", verontschuldigt hij zich meteen. De man had over een weg gereden waar werkzaamheden werden verricht. Hier gold een snelheidslimiet van 50 km en hij werd geflitst op een snelheid van 118 km. Terwijl hij zijn klamme handen met regelmaat afveegt aan zijn broek vertelt hij: "Ik reed te hard, maar ik dacht dat het een 80-kilometerweg was en wist echt niet dat ik hier maar 50 mocht rijden. Toen ik er reed waren er ook geen werkzaamheden aan de gang. Het was stom, écht stom van me, maar bij het laatste stoplicht wilde ik even doortrekken met de auto. Ik wil gewoon eerlijk tegen u zijn en zeg u dat ik verschrikkelijk veel spijt heb. Het is geen sterk verhaal en het was niet slim, maar ik ben eerlijk tegen u." Zijn rijbewijs was hij twee maanden kwijt. Het feit dat dit zijn eerste overtreding is en er op het moment van de overtreding niet aan de weg werd gewerkt, spreekt in zijn voordeel. Toch moet hij even slikken als hij hoort dat hij 750 euro moet betalen. ■

EU-richtlijn minimumnormen voor slachtoffers

Sinds kort is de EU-richtlijn Minimumnormen voor slachtoffers in werking getreden. De richtlijn zorgt ervoor dat slachtoffers van strafbare feiten in alle EU-lidstaten passende informatie, ondersteuning en bescherming krijgen en aan het strafproces kunnen deelnemen.

De richtlijn is opgesteld door de Europese Unie en verplicht alle lidstaten zich aan de minimum voorschriften voor slachtoffers te houden gedurende het strafproces. Nederland voldoet al aan veel van de voorgeschreven rechten voor het slachtoffer. Toch komt er een aantal nieuwe taken op het OM af. Een van de belangrijkste veranderingen voor het OM is de uitbreiding van de informatie over het detentieverloop. Voorheen deed het OM dat alleen in spreekrechtwaardige zaken, nu hebben alle slachtoffers recht op informatie over het detentieverloop van de ver-

oordeelde(n) in hun zaak. De bepalingen uit de richtlijn zijn omgezet naar de Nederlandse wet. Dit wetsvoorstel treedt in de loop van volgend jaar in werking. Toch kan het OM vanaf nu al te maken krijgen met slachtoffers die zich beroepen op de richtlijn. Alle bepalingen uit Europese richtlijnen hebben namelijk rechtstreekse werking. Als de pleegdatum van het feit op of na 16 november 2015 is, dan kunnen slachtoffers zich beroepen op bepalingen uit de richtlijn.

Meer informatie over de EU-richtlijn is te vinden op www.om.nl/slachtoffers. ■

Illegale marktplaatsen aangepakt

25 EU-landen, de Verenigde Staten, Australië en Noorwegen, Eurojust en Europol sloegen op 23 en 24 november in Noordwijk de handen ineen om illegale marktplaatsen op het internet aan te pakken.

Het gaat om verborgen services op het Tor-netwerk. Er wordt wel ge-

sproken van het Dark Web, dat niet toegankelijk is met gewone zoekmachines.

Gijzeling als uiterste middel

De Ombudsman stelt dat in te veel gevallen mensen die een verkeersboete niet kunnen betalen toch gegijzeld worden. Het OM en CJIB zijn net als de Ombudsman van mening dat alleen mensen die niet willen maar wel kunnen betalen, gegijzeld moeten worden.

Er is meer maatwerk nodig voor mensen met grote schuldproblemen voor wie gijzeling dreigt. Het Openbaar Ministerie en het CJIB hebben verbeteringen doorgevoerd. Hierdoor worden nu vorderingen tot gijzeling aan de rechter voorgelegd, waarin beter wordt onderbouwd dat mensen hun boete niet willen maar wel kunnen betalen. De huidige wetgeving biedt de mogelijkheid mensen die hun verkeersboetes niet willen betalen als uiterste dwangmiddel in gijzeling te nemen. Hiervoor moet de rechter altijd toestemming verlenen. Van alle verkeersovertredingen wordt 93% betaald. Net als de Ombudsman concluderen het OM en het CJIB dat

dit systeem goed werkt. Bij de 7% niet-betalers is steeds de vraag; willen deze overtreeders hun verkeersboetes niet betalen of kunnen ze niet betalen? Een gijzeling is daarbij een uiterste middel om te zorgen dat verkeersboetes alsnog betaald worden. Er is de afgelopen tijd veel geïnvesteerd in een meer persoonsgerichte aanpak van de niet-betalers. Het is bijvoorbeeld in bepaalde gevallen mogelijk betalingsregelingen te treffen met het CJIB. Ook wordt informatie van schuldhulpverleningsinstanties beter benut. Daardoor zijn de vorderingen tot gijzelingen die het OM uiteindelijk vraagt aan de rechter, beter onderbouwd. ■

Bekende voorbeelden van illegale marktplaatsen zijn: Silk Road 1 en 2, Black Market Reloaded, Agora en Evolution. Op deze anonieme marktplaatsen worden vooral illegale goederen aangeboden, zoals harddrugs, kinderporno, wapens en ook huurmoordenaars en organen.

Het belangrijkste doel van het project ITOM – Illegal

Trading on Online Marketplaces – is om een internationaal optreden te organiseren tegen de illegale handel.

Uit de administratie van de door de FBI ontmantelde Silk Road 1 en 2 bleek dat vele tienduizenden orders waren geplaatst bij Nederlandse verkopers. De omzet in Nederland van beide illegale marktplaatsen zou meer dan 32 miljoen euro

zijn geweest. Nederlandse verkopers hadden een aandeel van meer dan 10 procent op Silk Road 2. De in Nederland gedane bestellingen vonden hoofdzakelijk hun weg naar Frankrijk, Duitsland, Groot-Brittannië en Australië. ■

Weigeren of intrekken asielvergunning veroordeelden

“Het is ontoelaatbaar om iemand asiel te geven die zich aan ernstige feiten schuldig heeft gemaakt.” Dat schrijft staatssecretaris Dijkhoff in een brief aan de Tweede Kamer.

De staatssecretaris is voornemens om sneller een asielvergunning in te trekken of te weigeren van mensen die in Nederland een misdrijf hebben gepleegd. Daarbij is het mogelijk om de strafmaat van verschillende veroordelingen bij elkaar op te tellen.

Voor de vluchtelingen zal de grens komen te liggen bij een onvoorwaardelijke en

onherroepelijke gevangenisstraf van zes maanden, dit was voorheen 18 maanden. Hierbij gaat het om delicten als openlijke geweldpleging die zwaar lichamelijk letsel tot gevolg heeft of om personen die zich zeer frequent schuldig maken aan delicten als tasjesroof of insluiping. Voor een beperkte groep vluchtelingen - die op grond van het vluchtelingenverdrag meer bescherming geniet -

komt de grens te liggen bij een onvoorwaardelijke en onherroepelijke gevangenisstraf van tien maanden, dit was voorheen 24 maanden. Hierdoor kan de verblijfsvergunning nu ook worden geweigerd of ingetrokken bij delicten als het verspreiden van kinderporno of het opzettelijk toebrengen van zeer zwaar lichamelijk letsel met behulp van een wapen (niet zijnde een vuurwapen). ■

OMgeslagen

ZSM

“Ideaal zou zijn als we op alle locaties meteen een advocaat kunnen inzetten, maar dat kost geld.”

Chris van Dam, plaatsvervangend hoofdofficier Amsterdam
Advocatenblad november 2015

Gerard Bouman
“Voor mij is Gerard een man met een goed hart en met een sterk oog voor de diender op de werkvloer.”

Paulo de Campos Neto, operationeel specialist, politie-eenheid Den Haag.
24/7, personeelsblad van de politie, oktober 2015

Taakopvatting
“Sommige burgemeesters hebben ook de taakopvatting dat zij de nummer 1 crime fighter zijn en dat de officier van justitie ook ergens in hun team zit.”

Bernt Schneiders, burgemeester van Haarlem.
Binnenlands Bestuur, 23 oktober 2015

Overvallen
“In plaats van de plofkraak door het rammen van een pui, is nu het ‘omtrekken’ van losse geldautomaten in supermarkten een vaak gebruikte methode.”

Koert Langeveld, teamleider Landelijke Eenheid.
24/7, personeelsblad van de politie, oktober 2015

Veilig vliegen met drones

Het hobbymatig vliegen met een drone valt onder de Regeling modelvliegen.

De belangrijkste luchtverkeersregels uit de Regeling modelvliegen zijn dat hobbydrones maximaal 120 meter hoog mogen vliegen en dat er niet gevlogen mag worden boven steden, dorpen, spoorlijnen, (water)wegen en havens. Ook mag de buurt van vliegvelden niet worden gevlogen. Het luchtverkeer heeft te allen tijde voorrang. De hobbydrone moet altijd in het zicht van de vlieger zijn. In het donker mag

niet gevlogen worden. Bij overtreding van deze regels kan strafrechtelijk worden gehandhaafd. De overheids campagne 'Veilig vliegen met drones' geeft informatie over de geldende regelgeving. Voorts zijn winkeliers gevraagd om een flyer met de belangrijkste aandachtspunten mee te geven aan kopers van een drone. Dit uiteraard met het oog op de komende feestdagen. ■

Geflitste Poolse verkeersovertreders ook beboet

Poolse verkeersovertreders die in Nederland worden geflitst, worden vanaf eind dit jaar ook beboet. Parket CVOM gaat de verzet- en beroepszaken verwerken.

Dit is mogelijk omdat Polen dan ook is aangesloten op Nederlandse digitale systemen voor het uitwisselen van kentekengegevens. Bij staandehoudingen door de politie van Poolse verkeersovertreders worden nu al sancties opgelegd. Bij digitale handhavingsmiddelen is het noodzakelijk voor het opleggen van sancties dat bij buitenlandse kentekens gegevens kunnen worden uitgewisseld met

het land van herkomst. Met de komst van de Europese richtlijn Cross Border Enforcement (CBE) is het mogelijk om kentekens uit te wisselen bij overtredingen die op kenteken worden geregistreerd. De kentekenhouders uit Duitsland, België, Frankrijk en Zwitserland worden inmiddels beboet bij overtredingen, omdat de systemen tussen Nederland en de landen daarop zijn aangepast. ■

Vorbereiding woninginbraak strafbaar

De mogelijkheid om voorbereiding van een woninginbraak te bestraffen moet verruimd worden. Minister Van der Steur van Veiligheid en Justitie bereidt een wetsvoorstel voor, dat voorbereidingshandelingen op een woninginbraak ook buiten de voor de nachtrust bestemde uren strafbaar stelt.

Wie met gereedschap op pad is waarmee inbraken kunnen worden gepleegd of zich verdacht ophoudt rond een woning of bedrijfspand,

kan alleen voor de rechter worden gebracht als dit 's nachts is gebeurd. De minister wil af van deze beperking in tijd, schrijft hij in een brief

aan de Kamer. Veel inbrekers slaan ook overdag of in de avond toe.

Daarnaast gaat de boete op het vervoeren van werktuigen die bedoeld zijn om mee in te breken, omhoog van 90 naar 140 euro. Dat leidt er toe dat de boete wordt geregistreerd en er bij justitie een dossier wordt opgebouwd. Jaarlijks worden rond de negenhonderd mensen vervolgd voor het vervoeren van inbrekersspullen. De boete gaat vanaf 1 januari 2016 omhoog. ■

Langdurig toezicht zeden- en zware geweldsdelinquenten

Zware gewelds- en zedendelinquenten en tbs-gestelden komen langer onder intensief toezicht te staan en keren onder voorwaarden terug in de samenleving. Bij terugvalgedrag en (dreigende) recidive kan zo direct worden ingegrepen.

De rechter kan aan een zware gewelds- of zedendelinquent een zelfstandige maatregel opleggen voor een periode van twee, drie, vier of vijf jaar. Daarna kan hij de maatregel telkens verlengen, zolang daar aanleiding toe is. Ook kan de rechter voorwaarden stellen aan zijn vrijlating, zoals een verbod om drugs of alcohol te gebruiken, de plicht om een behandeling te ondergaan, of een verbod om een bepaald soort vrijwilligerswerk te verrichten. Daarnaast is een gebiedsverbod of een verhuisplicht mogelijk.

Verder kan de rechter de proeftijd bij de voorwaardelijke invrijheidsstelling eenmaal verlengen met ten hoogste twee jaar. Voor zeden- en zware geweldsdelinquenten geldt dat de proeftijd telkens met ten hoogste twee jaar verlengd kan worden. Het streven is de wet op 1 juli 2016 in werking te laten treden. ■

Nieuw schadeopgaveformulier bevordert privacy

Met ingang van 22 december 2015 vervangt een nieuw schadeformulier het huidige 'Schadeopgaveformulier' en 'Voegingsformulier' voor slachtoffers.

Het belangrijkste uitgangspunt bij de herziening van de formulieren is de gegevensbescherming van slachtoffers. Persoonsgegevens van het slachtoffer zijn noodzakelijk voor vervolgstappen in het strafproces, maar komen te vaak in het strafdossier terecht. De (advocaat van de) verdachte beschikt ook over het strafdossier en daarmee over privacygevoelige gegevens van het slachtoffer (zoals telefoonnummer, e-mailadres en banknummer). Dat moest anders. Dit uitgangspunt heeft ertoe geleid dat op het nieuwe schadeformulier de minimaal noodzakelijke

persoonsgegevens van het slachtoffers staan: naam, woonplaats en geboortedatum. De privacygevoelige gegevens worden ingevuld op een apart document dat geen onderdeel uitmaakt van het strafdossier.

Het nieuwe formulier is tot stand gekomen door een intensieve samenwerking tussen de partners in het veiligheidsdomein: Ministerie van Veiligheid & Justitie, OM, Nationale Politie, Slachtofferhulp Nederland, Raad voor de Rechtspraak, Centraal Justitieel Incasso Bureau en Schadefonds Geweldsmisdrijven. ■

Een kinderbroek vol luchtverfrissers

Recente rechtspraak over mensenhandel

Juriaan Simonis

werkt bij het Wetenschappelijk
Bureau van het OM

Soms kan een ernstig delict zich in de volle openbaarheid afspelen zonder dat je het doorhebt. Een moeder gaat met twee kleuters winkelen, een schuchtere man staat met straatkranten voor de supermarkt. Handelingen die in 2015 tot veroordelingen voor mensenhandel leidden. Mensenhandel wordt van oudsher vereenzelvigd met gedwongen prostitutie. Maar sinds ruim tien jaar is ook de niet-seksuele uitbuiting strafbaar gesteld als mensenhandel.

Het mensenhandelartikel 273f Sr is met afstand de langste strafbaarstelling uit het Wetboek van Strafrecht, maar daarmee nog niet de helderste. Met name het vierde lid,

dat strafbaar stelt het een ander dwingen tot het verrichten van arbeid of diensten, heeft voor discussie gezorgd. Naar de letter bestrijkt dit artikellid ook gedragingen die niet direct aan mensenhandel doen denken. Kan de rechter dan gewoon veroordelen als alle bestanddelen zijn bewezen, of pas als hij vindt dat van excessieve uitbuiting sprake is geweest?

Een blik op de recente rechtspraak leert dat de rechters hier verschillende juridische redeneringen hanteren, maar dat dat voor de uitkomst van de concrete strafzaken weinig uitmaakt. De zaken die het OM tegenwoordig aanbrengt zijn blijkbaar van voldoende gewicht.

De verdachten die twee Roemenen dwongen tot het verkopen van straatkranten maakten zich volgens het hof Arnhem-Leeuwarden schuldig aan 'een vergaande vorm van uitbuiting'. De slachtoffers moesten al hun inkomsten afdragen, kregen nauwelijks te eten, moesten samen op een eenpersoonsmatras slapen en om gehoorzaamheid af te dwingen werden zij blootgesteld aan geweld en dreiging met geweld.

Het Functioneel Parket vervolgde met succes de leden van een organisatie die Hongaren had laten werken, hun salaris had afgepakt, hen in gore panden had gehuisvest en om de afhankelijkheid te vergroten de bankpassen van slachtoffers had ingenomen.

Mensenhandel is ook het inschakelen van kinderen om winkeldiefstallen te plegen. Een vrouw was met een kleuter in een oude buggy naar de Babyland in Amersfoort gegaan. In de winkel sprong het kind uit de buggy, pakte een gloednieuw exemplaar en reed daarmee naar buiten. Toen dezelfde vrouw met vijf kleintjes in haar kielzog een tankstation bezocht stak een jongetje geroutineerd telefoonconnectors en luchtverfrissers in zijn broek, volgens de rechtbank Midden-Nederland 'geen producten waarnaar de interesse van een jong kind in de regel uitgaat'. De rechtbank vond dat de kinderen door hun leeftijd per definitie in een kwetsbare situatie verkeerden en zij geen andere keuze hadden dan de uitbuiting te ondergaan. ■

De kwaliteit van processen-verbaal is vaak ontoereikend.
Die conclusie trokken OM en politie een jaar geleden in het
gezamenlijke “Kwaliteitsprogramma Politie-OM”.

Duo's die met elkaar kunnen lezen en schrijven

De oplossing van het probleem vraagt om zorgvuldige verbalisanten, maar schreeuwt net zo hard om betrokkenheid en sturing vanuit het OM. Letterlijk moet je met elkaar kunnen 'lezen en schrijven'. Als politiemedewerker stuur je tijdig een professioneel PV in; als OM'er stuur je professioneel op het ontvangen van een PV en beslis je tijdig.

Elk arrondissementsparket en elke politie-eenheid kent sinds medio 2015 een of meer duo's van een OM'er en

politiemedewerker. Samen gaan ze aan de slag met VVC- en lichte HIC-zaken: veel voorkomende criminaliteit en lichte high impact crime.

Op de werkvloer van de politie luisteren en kijken ze. Naar de PV's. Maar ook naar de mensen, hun werk en hun problemen. Naar cultuur en samenwerking. Naar goede zin en frustraties. De duo's kijken 'meervoudig', zodat er oog is voor elkaars behoeften en oplossingen.

In hun aanpak hebben de duo's veel vrijheid, maar het doel is helder. Wie in één keer goed werkt, samenwerkt, en tijdig feedback geeft, is later geen extra tijd meer kwijt om nog te redden wat er te redden valt. Zo verbeteren opsporing en vervolging.

Opportuun bezocht duo's in Almere en Rotterdam. De eerste resultaten stemmen hoopvol. “Ik moet tegenwoordig gewoon zoeken naar slechte PV's!”

‘Denken, gaan en communiceren’

Kwaliteitsverbetering volgens het duo Fred Saarloos (l.) en Martijn Antonides

“Wij politiemensen willen in de regel gewoon boeven pakken. Gáán. Zwaailicht aan. Hard rijden. En aanhouden, die verdachten. Maar ja, als we dat alles uiteindelijk niet goed op papier hebben gezet, is het allemaal voor niks geweest”, zegt Fred Saarloos, tactisch coördinator binnen de districtsrecherche Flevoland (Eenheid Midden-Nederland). Naast hem knikt Martijn Antonides. De parketsecretaris van OM Midden-Nederland is de andere van het ‘politie-OM-duo’. Ze hebben een opdracht: Bekijk hoe de kwaliteit van het schriftelijk werk in de aanpak van veelvoorkomende criminaliteit (vvc) beter kan, en hoe de samenwerking kan verbeteren. Fred en Martijn, glimlachend dikken ze hun verschillen aan. Politie versus parketsecretaris, doener versus denker,

renner versus remmer. Ze zouden elkaar gemakkelijk in de weg kunnen zitten, weet Antonides. “Maar als je elkaars verschillen accepteert en benut, vorm je juist een mooie combi.” Samen houden ze sessies voor rechercheurs en ‘blauwe’ dienders. Parketsecretaris Martijn Antonides: “Dan splitsen we de groep in tweeën. De ene groep tonen we een YouTube-filmpje van een strafbaar feit. Die groep moet daarvan een ‘proces-verbaal van bevindingen’ maken. Als dat klaar is, komt de andere groep binnen. Aan hen geven we het net gemaakte PV, en vragen: ‘Wat vind je ervan; wat is er volgens jullie gebeurd?’ Dan gaan we nog een keer het filmpje bekijken, maar nu met beide groepen. Daarna start de discussie. Wat is er gebeurd? Wat is er opgeschreven? Was het duidelijk wat je

collega had opgeschreven? Wat mis je? Vervolgens geven we onder andere een stukje theorie over de zeven W’s van een PV: Wie, Wat, Waar, Waarmee, Welke wijze, Wanneer en Waarom?” “Daarna draaien we een filmpje van een ander strafbaar feit, maar nu draaien we de rollen om en maakt de andere groep het PV, en wordt daarna weer gediscussieerd. Zo kunnen de deelnemers zien hoe belangrijk een goed en volledig PV is. We adviseren ze dat, als het PV af is, je het nog een keer rustig moet doorlezen, of dat een collega of operationeel coördinator dat doet. Dan is het nog vers en kun je onduidelijkheden herstellen. Als je dat na drie maanden of nog later moet doen, is het moeilijker en vervelender.” Politie van Fred Saarloos: “Die oefening bevestigt niet alleen dat observeren

moelijk is: iedereen heeft na zo'n filmpje zijn eigen verhaal. De waarde van de oefening is vooral ook dat de collega in de rol van parketsecretaris of officier zit." Het duo heeft meer concrete producten gemaakt. Zo zorgden ze ervoor dat alle zaakscoördinatoren in Midden-Nederland nieuwe 'zakboekjes hulpofficier' van officier van justitie Mike Hoekendijk kregen. "We kwamen op afdelingen boekjes tegen uit 2012 en 2011. Je moet er wel voor zorgen dat ze de juiste middelen hebben. Dan is het aan de teams om ze te gaan gebruiken." Ook hebben ze geregeld dat er een ZSM-mailbox voor de zaakscoördinatoren van de politie is gekomen. Martijn Antonides: "Als er vanuit ZSM vragen waren over een PV, werd een verzoek om aanvulling daarvan meestal gestuurd naar de verbalisant. Maar die kan ziek zijn, of twee weken met vakantie – en dan ligt het stil. Nu gaan al die verzoeken naar die mailbox voor zaakscoördinatoren. Daarmee komen zij in hun kracht: de zaakscoördinatoren zorgen voor de verbinding tussen de VVC-rechercheteams en ZSM. Maar ze zijn ook verantwoordelijk voor de kwaliteit van de zaken in het VVC-rechercheproces, ze houden het overzicht en kunnen ervoor zorgen dat iemand anders de vraag oppakt." Verder proberen ze het VVC-rechercheproces te ondersteunen. Ze willen de operationeel expert, de zaakscoördinator en de medewerker van WKM (wegen, kiezen, monitoren) in positie brengen en ervoor zorgen dat die et elkaar in contact komen. Fred Saarloos: "Zaakscoördinatoren houden nu te veel ballen in de lucht. Roosteren, computers bestellen, noem maar op. Dat zijn taken van de operationeel expert. Maar de zaakscoördinator zou zich moeten kunnen focussen op sturing en coaching van een team. Dat kan bijvoorbeeld door bureau WKM (wegen, kiezen, monitoren) een grotere rol geven dan alleen maar in- en uitscreenen van zaken. WKM zou doorlooptijden beter meer kunnen monitoren, en een

kwaliteitscheck doen voordat PV's naar het OM gaan. Zo'n werkwijze gaan we nu in een basisteam uitproberen." Waar de politie zou kunnen winnen in zorgvuldigheid, zou het OM veel aan de kwaliteit kunnen bijdragen door meer te communiceren, zeggen de twee. Soms heeft de politie in een zaak vier getuigen, maar horen ze er twee omdat dat al voldoende bewijs geeft. Maar een advocaat die ontlastend bewijs zoekt, zegt vervolgens in de rechtszaal: 'Ik zie in het dossier dat er nog twee getuigen zijn, waarom zijn die niet gehoord?' Dan wordt zo'n zaak aangehouden. Waar je efficiënt wilde werken, duurt het nu juist langer. Daar moet het OM de politie in helpen, vinden de twee. Jawel, weet Fred Saarloos, soms vindt het OM juist dat de politie te véél bewijs aan draagt. "Ook daar geldt: communiceer tijdig!" Schrijf in je PV ook op wat niks heeft opgeleverd, zegt het duo. Neem een winkeldiefstal. Antonides. "Vaak verwerken rechercheurs wel in een mutatie dat er geen camerabeelden zijn, maar schrijven ze dat niet in een PV van bevindingen." Saarloos: "Je bent gewoon verplicht om ambtshandelingen in een PV te vermelden. En je moet niet hebben dat in de rechtszaal de advocaat vraagt of er camerabeelden zijn, en dat je dat als officier dan niet weet." Parketsecretaris Antonides bevestigt dat het OM moet communiceren. Dat het ook positieve feedback moet geven, en vervelende beslissingen moet uitleggen. "Want ik snap het wel: als je als groepje rechercheurs een heel weekend keihard werkt aan een voorgeleiding en die gaat op het laatst niet door – nou, dan heb je hem flink zitten." De ZSM-werkwijze, waarin politie, OM en anderen dicht op elkaar werken, is waardevol, merkt het duo. De paradox is: ZSM voelt ook vaak ver weg. Vroeger had je als politieman in Almere, Lelystad of Dronten je eigen officier en secretaris dichtbij zitten, nu zitten die centraal in Utrecht. En als je als VVC-diender naar ZSM belt, moet je maar afwachten wie je aan de lijn krijgt. Kent hij jouw zaak? Of

kun je die weer vanaf nul gaan uitleggen? ZSM wordt door politiemensen als "OM" gevoeld. En wanneer word je door ZSM gebeld? Als het niet goed is. Het zou voor de motivatie van de rechercheur goed zijn als die van een officier ook eens zou horen dat die met dat fantastische PV van Bevindingen zo goed uit de voeten kon. Saarloos: "Dat zou veel 'goed bloed' zetten. Als je hoort wat slecht én goed is aan je werk, als je tijdig hoort wat compleet is en wat nog ontbreekt krijg je meer een leer-loop." Nu bekruipt politiemensen uit de VVC-hoek te vaak het gevoel er niet bij te horen. "Neem nu de jaarlijkse Themadag Recherche", zegt Saarloos. "Dan krijgen we lezingen over bijvoorbeeld Breivik, TGO's, cybercrime. Vinden VVC'ers ook mooi hoor. Maar

“Er is veel te verbeteren”

voor hun dagelijks werk – dat tachtig procent van alle zaken beslaat – zijn die lezingen niet zo van belang. Zorg ervoor dat er meer aandacht is voor het VVC-recherchewerk."

Er is veel te verbeteren, zeggen de twee. Toch benadrukken ze nog eens dat er, ondanks beperkte capaciteit bij politie en OM, veel goed gaat. Antonides: "Zoals Nederland het proces heeft ingericht, met ZSM, is in Europa vrij uniek denk ik. Daar liggen we mijlver voor." Dat politie en OM samen aan zelfreflectie doen en dat daar tot in de top van de organisaties aandacht voor is, is goed, zegt Fred Saarloos. "Maar laten we asjeblijft niet vergeten dat het hele proces 'beneden' begint. Bij de diender op straat. Bij het VVC-team. Als je daar geen oog voor hebt en alleen maar vanuit ZSM roept 'Dit moet zus', 'Dat willen we zo', dan ben je de samenwerking ook zo weer kwijt." ■

“Op verzoek van de 22.11 kwam ik ter plaatse...”

Els Enneman & Ad Wagemakers zien kwaliteit PV's omhoog gaan

“Vraag je binnen de politieorganisatie: ‘Wat is de kwaliteit van de PV’s?’.

Dan zegt iedereen: ‘Slecht.’ Vraag je daarna: ‘En welk cijfer zou je jouw eigen pv’s geven, dan zegt iedereen: ‘Voldoende tot goed.’ Dat zegt Els Enneman, projectleider ‘Samenwerken in de praktijk, 2.0’, een project van de Politieacademie en Eenheid Rotterdam. “Sommigen vinden een proces-verbaal al snel te uitgebreid. Maar wij zeggen: de officier van justitie en de rechter die het PV moeten lezen, waren er niet bij. Dus omschrijf filmisch wat er is gebeurd. Zodat de lezer feiten krijgt, woorden hoort, het decor ziet en de sfeer voelt.”

Om de kwaliteit van PV's te verhogen werkt Els Enneman intensief samen met parketsecretaris Ad Wagemakers.

Wagemakers leest veel PV's, en gaat daarna soms met verbalisanten in gesprek. Bijvoorbeeld over een redelijk vaak gebruikte zin in een PV als:

‘Op verzoek van de 22.11 kwam ik ter plaatse omdat de verdachte zich verzette.’

Dan stapt parketsecretaris Wagemakers met het PV naar de verbalisant:

- “‘22.11’? Wat is dat?”
- “Ja, hallo Ad, dat wéét jij toch? Een motorrijder!”
- “Klopt, ik weet dat. Maar de rechter heeft misschien het beeld van een politieauto met twee agenten er op. Dus zet ‘motorrijder’ erbij. Enne, die verdachte: die verzette zich dus?”
- “Jazeker!”

- “Oké, maar wat deed hij dan? Wat zag je? Dat je collega een man vast had die aan het rukken en trekken was?”
- “Ja, en hij schopte ook nog.”
- “Aha. Riep hij nog wat?”
- “Ja: ‘Klootzak, laat me los’.”

Wagemakers: “Dus zo ben ik bezig. In het begin was ik er voorzichtig in. Maar politiemensen reageren in de regel blij als je ze concreet in hun werk helpt.” Els Enneman en Ad Wagemakers zijn niet als duo gestart, maar vonden elkaar vanuit hun werk. Enneman probeerde vanuit de Politieacademie de verbinding tussen politieonderwijs en –praktijk te verbeteren; Wagemakers probeerde vanuit het OM – samen met parketsecretaris Dennis Doense – de samenwerking met de politie en de kwaliteit van het PV te verbeteren.

Zij zijn bij elkaar gebracht door Gert van der Heiden, projectleider Bureau Ketensamenwerking. Ze vormen nu een duo, al formuleert Enneman het liever zo dat parketsecretaris Wagemakers met verschillende politiedocenten duo's vormt.

Schoffelen

Opleiding, praktijk en kwaliteit beginnen elkaar te raken, ook omdat de politievrouw en de parketsecretaris

“Verbalisanten komen nu zelf naar ons toe met hun PV”

de kritiek op de eigen organisatie niet onder het tapijt schoffelen. Enneman: “Als mensen zeggen dat er een groot verschil is tussen Politieacademie en praktijkonderwijs, hebben ze voor een deel ook gewoon gelijk.” En bij het OM loopt ook niet alles op rolletjes, zegt Wagemakers: “Politiemensen geven aan dat OM'ers lijken op zpp'ers: elke officier wil op zijn eigen manier een PV aangeleverd krijgen.”

Maar wacht even, zo trappen de twee ineens op de rem. Wil Opportuun ééntjes oppassen dat het verhaal niet de toon krijgt dat het schort aan de kwaliteit van politiedocenten die met de poten in het bluswater staan? En dat zij, OM en politieacademie, eventjes komen vertellen hoe het moet? “Ik ben zeker niet alleswetend”, zegt parketsecretaris Wagemakers.

“Ik moet dingen ook vaak opzoeken en navragen. Ik heb het veel makkelijker dan agenten. Ik zit binnen – kop koffie erbij – sla het wetboek open en kan zo nodig de officier bellen. Maar agenten op straat moeten alles maar weten. Alles paraat hebben en het meteen kunnen toepassen. Omdat ik in de schrijfkamer van de politie werkzaam ben, zie ik politiemensen vaak binnenkomen na een incident. Dan hebben ze in een vechtpartij gezeten. Collega's kunnen gewond zijn, zitten nog vol adrenaline, soms is er zelfs geschoten. Iedereen komt er dan bij en vangt elkaar op. Perfect, dat moeten ze er vooral in houden. Maar in die sfeer is het lastig om de tijd te nemen voor een goed verslag.”

Ronduit trots op haar collega's is Els Enneman: “Neem nu het TPE, het team parate eenheid. Dat is een voor de politie representatieve groep van 85 mensen, die invallen en snelle acties doen. Een stoere groep jongens en meiden, die net onder het Arrestatieteam zit en die veel aanzien geniet. Ze krijgen speciale zaken, gaan er keihard voor, en zetten wel eens hun leven op het spel. Ze werken met hart en ziel om een verdachte voor de rechter te kunnen brengen en slachtoffers recht te doen. Als die inspanning uiteindelijk teniet wordt gedaan omdat het PV onvoldoende is, is dat super zonde!”

“Daarom”, vervolgt Enneman, “zijn ze blij met feedback van Politieacademie-docenten en van Ad. Omdat die feedback en instructie zo praktijkgericht is, gaan ze het intrinsiek voelen. Ze willen het weten, ze willen leren.”

Rolverdeling

Team TPE krijgt nu vier dagdelen les bij de Politieacademie. Hun eigen zaken komen geanonimiseerd voorbij. Met hun eigen PV's, waarbij de kritiek, negatief en positief, van Ad Wagemakers is meegenomen. De docenten van de Politieacademie

brengen hun kennis mee en zetten hun didactische vaardigheden in. Wagemakers: “Dat is een goede rolverdeling, want over die didactische vaardigheden beschik ik weer minder.” Els Enneman: “Het is fijn dat we als OM en Politieacademie samen een kwaliteitsinstrument hebben ontwikkeld voor betere PV's. Die bundeling van kracht – waarbij de Politie-eenheid ons steunt – is uniek en versterkt de opsporing.”

Het schrijven van een goed PV, het lééft ineens in Rotterdam. Els Enneman: “Ook ongevraagd komen verbalisanten nu naar ons toe en schuiven hun getikte PV onder onze neus: ‘Willen jullie eens kijken of het nu wél goed is?’ Net zo veelzeggend: de fysieke krachtpaters van TPE leveren wat uren (fysieke) vaardigheidstraining in, om zich meer in schriftelijke bekwaamheden te trainen. Commandanten zijn er ook belangrijk in. Soms zeggen ze eerlijk dat ze zich schamen dat ze hun bevoegdheden niet voldoende kennen. Dat een chef dat durft te zeggen, is prachtig. Het bewijst ook wel een beetje dat wij als Politieacademie en OM erin zijn geslaagd hun vertrouwen te winnen.” Wagemakers stuurt praktijkgerichte weekberichten met do's en don'ts naar 'zijn' district en naar het Team parate eenheid. Die worden goed gelezen en bewaard.

Nu al is de kwaliteit van PV's 'met polsstoksprongen' omhoog gegaan, constateert Ad Wagemakers. “Je ziet ze het decor omschrijven. Je hóórt ze bijna stapsgewijs analyseren waarom iemand verdachte wordt. Ze omschrijven hun bevoegdheden steeds beter en ze gaan niet meer auto's doorzoeken op grond van artikel 9 Opiumwet.”

“Voor die jonge gasten pakken alles op en willen leren. ‘Als ik een paar maanden geleden voor een instructie een slecht PV wilde zoeken, was dat niet moeilijk. Het was bijna altijd ‘raak’. En ha, nu moet ik verdorie gewoon naar slechte PV's zóeken.” ■

Van wie waren de laatste telefoontjes aan OM'ers, en waar gingen die over? Dit keer vragen we het Margriet Mensink, medewerker helpdesk Verkeer en Vervoer, Parket CVOM. Margriet behandelt per week zo'n 25 vragen.

6

telefoontjes aan
Margriet Mensink

1 Een bestuurder reed door rood licht terwijl een man overstak met zijn twee hondjes. Eén hondje werd doodgereden. De man belt met de vraag of het mogelijk is een camera te plaatsen in alle verkeerslichten om dit soort overtredingen beter tegen te kunnen gaan.

Op zich geen slecht idee, geef ik aan. Het punt is alleen dat een roodlichtcamera altijd twee foto's maakt: één waarop te zien is dat het verkeerslicht rood licht uitstraalt op het moment dat de bestuurder de stopstreep passeert en één waaruit blijkt dat de bestuurder is doorgereden. Als de camera in het verkeerslicht zelf wordt geplaatst, is het niet mogelijk een foto te maken waarop te zien is dat het licht op rood staat. De locaties van de roodlichtcamera's worden bewust gekozen. Als de politie constateert dat op een locatie veel door rood wordt gereden, waardoor de verkeerssituatie onveilig is en er veel klachten zijn van omwonenden, dan wordt bekeken of er een roodlichtcamera kan worden geplaatst.

2 Vraag van een OvJ: Longboards, zijn die legaal of is het verboden om hiermee op de openbare weg te komen? Bij de Posbank wordt hier veelvuldig gebruik van gemaakt.

Volgens het Reglement verkeersregels en verkeerstekens 1990 moet de longboarder de regels die voor voetgangers gelden volgen, want een longboard is geen voertuig. Je mag er dus de weg mee op. Als er geen geslotenverklaring voor voetgangers is geplaatst maar je wilt geen longboarders op de weg dan is te overwegen om daar bord C16 (geslotenverklaring voor voetgangers) te plaatsen met bijvoorbeeld de tekst 'geldt alleen voor skaters en skateboarders' op een onderbord. Indien wordt gezien dat de longboarders met een aanzienlijke snelheid naar beneden suizen, tussen het andere verkeer door, dan lijkt het me dat er al snel sprake is van artikel 5 Wegenverkeerswet (verbod zich zodanig te gedragen dat gevaar op de weg wordt veroorzaakt of kan worden veroorzaakt of dat het verkeer op de weg wordt gehinderd of kan worden gehinderd).

Want goed remmen en manoeuvreren kunnen ze niet. Als het veel voorkomt en je dit effectief wil aanpakken, is de 5WWV-aanpak mogelijk de beste. Hiervoor kun je een gestandaardiseerd sfeerverbaal ontwerpen. Ik stel voor eerst een paar waarschuwingen uit te delen om daarna verbaliserend op te treden en eventueel de longboard in beslag te nemen. En dan de zaken snel via het lokale ZSM afdoen, als dat nog mogelijk is.

3 **Onze persvoorlichter belt naar aanleiding van een artikel in een lokaal Dagblad waarin melding werd gemaakt van een forse boete van 1300 euro , omdat iemand een muntje op het spoor had gelegd.**

De persvoorlichter vraagt zich af of zo'n hoge boete wel klopt voor zo'n onschuldige kwajongensstreek. Gelukkig kan ik snel duidelijk maken dat het hier helemaal niet om iets onschuldigs gaat, integendeel, het gaat hier om een vrij ernstige overtreding. Door op de juiste plek zo'n muntje op de rails te plaatsen, gaan verderop de spoorbomen automatisch naar beneden. Zeer hinderlijk voor het verkeer ter plaatse met het risico dat men uiteindelijk toch oversteeft omdat er kennelijk toch geen trein aankomt. Voor naderende treinen betekent dit dat er stapvoets moet worden gereden, waardoor grote vertragingen ontstaan. Ook de kans op wisselstoringen of kortsluiting is niet uit te sluiten. Kortom: zo'n onschuldig muntje kan grote gevolgen hebben met grote materiële schade. En daarop is de boete gebaseerd. Dus die 1300 euro zou best eens kunnen kloppen.

4 **Ik ontvang een tip van een burger over ISA (Intelligente Snelheids Aanpassing). Dit systeem legt een koppeling tussen gps (bv. TomTom) en cruisecontrol in het motorvoertuig waardoor er niet meer te snel kan worden gereden. De beller wil graag weten waarom dit nog niet door de overheid wordt toegepast, ondanks dat het 15 jaar geleden is bedacht en met de huidige techniek niet al te ingewikkeld is te realiseren.**

Leuke tip! Het is altijd fijn om ideeën vanuit het land te ontvangen over het verbeteren van de verkeersveiligheid en uiteraard is het interessant om te zien wat technisch mogelijk is om de snelheid aan banden te leggen. Technisch kan steeds meer, maar het moet ook juridisch geregeld (kunnen) worden, zowel strafrechtelijk als civielrechtelijk. Daarnaast vraagt het om een bredere aanpak in Europees verband en is het alleen te realiseren indien er een technische (en dus financiële) investering in de auto's wordt gedaan. Dat geldt voor nieuwe auto's en wellicht ook voor het bestaande wagenpark. Binnenkort begint het experiment met de zelfrijdende auto. Dat is een eerste stap op weg naar een drastische verandering van het autorijden

in de toekomst, waarin wellicht ook dit voorstel kan worden meegenomen. De beleidsmakers van het Ministerie van Infrastructuur en Milieu houden zich hiermee bezig. Ik adviseer deze meneer om zijn vraag daar neer te leggen.

5 **Op aanwijzing van een motoragent die een ambulance begeleidde, reed een betrokkene door rood licht. De betrokkene kreeg hiervoor een boete en belt mij met de vraag of hij deze boete moet betalen.**

Ik leg uit dat als je voor een rood verkeerslicht staat te wachten en een voorrangvoertuig (bv. een ambulance) er niet langs kan, dat je dan inderdaad (zeker op aanwijzing van een motoragent) ruimte moet maken wanneer het noodzakelijk is om dit voertuig te laten passeren. Dat kan tot gevolg hebben dat je door rood rijdt en geflitst wordt door de roodlichtcamera. De regel is dat er rekening moet worden gehouden met het overige verkeer en dat andere weggebruikers niet in gevaar mogen worden gebracht. Je moet zoveel mogelijk aan de kant gaan tot het voorrangvoertuig kan passeren. Mocht je op dat moment geflitst worden en een boete ontvangen, dan kan je in beroep gaan en in het beroepschrift de situatie toelichten. Hierbij kun je foto's opvragen van de overtreding. Meestal blijkt wel uit de foto's wat er is gebeurd.

6 **Een politieagent van de Landelijke Eenheid belt. Hij heeft een Hongaar staande gehouden die rijdt met een aanhangwagen zonder het vereiste rijbewijs en wil graag overleggen met een specialist.**

We worden regelmatig gebeld door politieagenten die een buitenlandse bestuurder staande hebben gehouden. De vragen die ze hebben gaan doorgaans over het rijbewijs of de kentekenpapieren. Vaak staan ze zelfs nog aan de kant van de weg met de bestuurder als ze de vraag stellen. Mijn taak is veelgestelde vragen zoveel mogelijk zelf te beantwoorden, maar betreft het meer ingewikkelde of juridische vragen dan leg ik die neer bij onze verkeersspecialisten. Die weten erg veel van de verkeerswetgeving en het handhavingbeleid. Het is belangrijk dat dit soort zaken direct correct worden afgehandeld, dus deze vraag doe ik niet zelf af, maar wordt beantwoord door één van die specialisten. ■

Hebt u ook vragen over verkeer of vervoer over de weg dan kunt u deze voorleggen aan de helpdesk van het OM: www.om.nl/Onderwerpen/Verkeer (Parket CVOM)

OMgeving

Tekst Thea van der Geest

Foto Loes van der Meer

Kansspelautoriteit

Cor Roeleveld en Joyce Kuhnen, respectievelijk senior en coördinerend inspecteur van de Kansspelautoriteit

Illegaal gokken

“Pas als de politie het sein veilig afgeeft, gaan wij naar binnen”, zegt inspecteur Joyce Kuhnen. “Bij een recente actie in Arnhem troffen wij een illegaal wedkantoor. De ramen waren geblindeerd, een tv-scherm hing aan de muur en de computers waarmee het wedaanbod plaatsvond stonden achterin. Omdat hier sprake was van illegaal kansspelaanbod, besloot de gemeente om het pand te sluiten.”

Kuhnen: “We betreden een pand altijd met z’n tweeën. De een doet digitaal onderzoek, de ander bekijkt de omgeving op zoek naar fysieke sporen.”

Gemiddeld vijftientig keer per jaar vindt er een inval plaats. Altijd met de politie als sterke arm, de gemeente als bestuurlijke handhaver en regelmatig samen met de Belastingdienst, de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit en de Inspectie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid.’

Het voorkómen van kansspelverslaving, beschermen van consumenten en het tegengaan van illegaliteit en criminaliteit zijn de doelen die de Kansspelautoriteit nastreeft.

Inspecteur Cor Roeleveld: “In tegenstelling tot legale aanbieders als Toto – waarvoor je je moet inschrijven, transacties via je bankrekening plaatsvinden en belasting wordt afgestaan – zijn illegale weddenschappen strikt anoniem. Je moet er naartoe. Niemand weet wie je bent, waar je geld vandaan komt en hoeveel je bezit. Er gaat veel geld in om: honderden miljoenen euro’s. Een illegaal wedkantoor is vaak onderdeel van een grotere criminele organisatie. Gokverslaafden met schulden zijn een prooi voor criminelen. Er bestaan verbanden met witwassen.” “Elk kwartaal heb ik een overleg met het Functioneel Parket. De ervaring heeft geleerd dat het veel tijd vergt om een strafrechtelijk onderzoek naar een criminele organisatie van de grond te krijgen. Dat heeft te maken met prioritering, van mensen en geld”, zegt Roeleveld. Een fenomeenonderzoek door de Universiteit van Tilburg bewijst de bevindingen van beide inspecteurs.

Roeleveld: “Illegale sportweddenschappen is een biotoop voor criminelen.” ■